



EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

---

*Fiskeriutskottet*

---

2.3.2012

## **ARBETSDOKUMENT – Del 1**

om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1185/2003 om avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg

Fiskeriutskottet

Föredragande: Maria do Céu Patrão Neves

## Inledning

Rådets förordning (EG) nr 1185/2003 av den 26 juni 2003 om avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg samt det aktuella förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1185/2003 om avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg syftar båda till att förebygga och bekämpa en metod som allmänt kallas ”finning” (hajfensfiske). Metoden går ut på att avlägsna fenor på pelagiska hajar varefter resten av hajen kastas tillbaka i havet.

Hajfensfiske är oacceptabelt ur miljösynvinkel, för att fisket hotar vissa hajarters fortbestånd, ur social och ekonomisk synvinkel, för att ett livsmedel med kommersiellt värde kan försvinna från marknaden och ur etisk synvinkel, för att det är fråga om en handling där man över huvud taget inte tar hänsyn till djurets välmående.

Man bör därför bestämt ta avstånd från hajfensfiske och vidta lämpliga åtgärder för att förbjuda hajfensfiske i EU-vatten och på EU-flottor. Förbjudet bör även utvidgas till att omfatta resten av världen och övriga fiskeflottor.

Det var mot bakgrund av detta och med det uttryckliga målet att förebygga hajfensfiske som rådet den 26 juni 2003 offentliggjorde sin förordning (EG) nr 1185/2003 som förbjuder avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg. Dessutom är det förbjudet att behålla, lasta om till annat fartyg eller landa hajfenor (artikel 3.1). Sedan 2003 är det således förbjudet att avlägsna hajfenor i EU-vatten och på EU-flottor. Tyvärr känner varken medborgarna eller i många fall inte ens de ansvariga politikerna till detta, vilket leder till missuppfattningar som hindrar en objektiv förståelse av vad kommissionen egentligen avser med sitt förslag. Förordningen från 2003 innehåller ett undantag (artikel 4), inte för hajfensfiske som är absolut förbjudet, utan för avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg i mycket speciella situationer efter att särskilda fisketillstånd utfärdats.

Enligt gällande lagstiftning gäller de särskilda fisketillstånden enbart möjligheten att avlägsna hajfenor ombord på fartyg ”där kapaciteten att använda alla delar av hajen har påvisats och goda skäl för separat beredning av hajfenor och övriga delar av hajen ombord på fartyget har anförts”. ”Finning” är strikt förbjudet och kontrolleras genom att man för anteckningar ”över vikten av hajfenor och de urtagna övriga hajdelarna” (artikel 5.1), utgår från ”det teoretiska förhållandet” som ”medlemsstaterna skall fastställa” och som inte får överstiga 5 % av hajfångstens levande vikt (artikel 4.5). Medlemsstaterna ska även fastställa ”vilken typ av dokumentation som anses giltig och systematiskt kontrollera loggboksanteckningarna” (artikel 5.1).

Under den senaste tiden har det internationella samfundet i allt större utsträckning visat oro för fortbeståndet av hajar och närbesläktade arter av underklassen *Elasmobranchii*.

Hajarna spelar en mycket viktig roll i ekosystemet. De är rovfiskar högt upp i näringskedjan och de innehar två viktiga funktioner i havsmiljön: de kontrollerar bestånden hos sina byten som hör till systematiskt lägre grupper och de fungerar som ett verktyg för naturligt urval som äter upp långsammare och svagare exemplar. Samtidigt har hajarna en stor ekonomisk betydelse, eftersom stora delar av de fångna hajarna (bland annat brosk, kött, fenor och hud) i dagens läge kan användas i allt från matlagning och medicin till kosmetik och sålunda är till nytta för olika industrigrenar. Den mest lönsamma användningen av hajar är försäljningen av

fenorna som, när det gäller vissa bestämda arter, kan betinga mycket höga priser, särskilt på de asiatiska marknaderna där efterfrågan är som störst.

Det ekonomiska värdet på hajfenorna kan leda till ”finning” på vissa fartyg. I vilket fall som helst förekommer inte ”finning” inom EU enligt rapporten från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 1185/2003 av den 23 december 2005, COM(2005)0700 och initiativbetänkandet från parlamentets fiskeriutskott, 2006/2054(INI).

Till följd av ett ökat samhällsintresse för denna fråga, särskilt från frivilligorganisationernas sida, och även om det inte finns uppgifter som tyder på att EU-flottan bedriver hajfensfiske anordnade kommissionen ett offentligt samråd mellan den 15 november 2010 och den 21 februari 2011 som resulterade i det aktuella förslaget från kommissionen, COM(2011)0798 om ändring av förordning (EG) nr 1185/2003.

## **1. Kommissionens förslag COM(2011)0798**

### **1.1. Innehållet i förslaget**

Syftet med kommissionens förslag COM(2011)0798 är att stryka artikel 4 i förordning (EG) nr 1185/2003, med andra ord undantaget från förbudet mot att avlägsna hajfenor ombord på EU:s fiskefartyg. Såsom vi redan påpekat är detta för närvarande tillåtet om ett särskilt fisketillstånd har utfärdats för detta ändamål, något som fastställs av bestämmelserna i förordningen.

Genom att stryka undantaget strävar kommissionen efter att göra förbudet mot att avlägsna hajfenor ombord på EU-fiskefartyg absolut. Kommissionen kräver sålunda att alla hajar som fångas måste landas med fenor. I detta sammanhang stryker kommissionen också artikel 2.3 om särskilda fisketillstånd och artikel 5 om anteckningar. Dessutom omformulerar kommissionen ersättningen av artikel 6 rörande mer detaljerade övervakningsbestämmelser för den omfattande årliga rapporten.

I kommissionens förslag ingår också en ny punkt där det sägs att hajfenor får skäras igenom delvis och vikas mot kroppen för att underlätta lagring ombord (artikel 1, punkt 1a).

### **1.2. Förväntad nytta**

Kommissionens främsta mål med det aktuella förslaget (KOM(2011)0798 är att ”få stopp på det förfärliga hajfensfisket och ge hajarna ett betydligt bättre skydd” (Maria Damanaki, officiellt pressmeddelande IP/11/1384). Det bör understrykas att kommissionen inte lägger fram några uppgifter som skulle tyda på att EU-flottan bedriver hajfensfiske.

Med sitt förslag strävar kommissionen även efter att underlätta insamling av data som ligger till grund för vetenskaplig rådgivning. Kommissionen avser också att främja en god förvaltning och bevara hajbestånd.

## **2. Hajfensfiske och bearbetning av fenor ombord på fartyg**

### **2.1. Fartyg och lagring**

Det segment av EU-flottan som fångar haj består av fartyg som bedriver fiske med flytlinor.

De fartyg som bearbetar pelagiska oceanhajar ombord har ett särskilt fisketillstånd som utfärdats av den nationella förvaltningen i respektive medlemsstat. För att få dessa tillstånd måste fartygsägarna intyga att förhållandena på fartyget är strukturerade och att det finns utrustning för att bearbeta fångsten enligt bestämmelserna i lagen. Dessa fartyg har ett veterinärkontrollnummer som intygar att de uppfyller de hygieniska och sanitära kraven i EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Fartygen kan sålunda bearbeta och bevara den beredda fisken som långt ute till havs bevaras nedfryst i lastrum.

Det är därför viktigt att skilja mellan de båda metoderna för lagring och hantering av haj inom EU-fisket:

- Färsk/kyld fisk, då fisket varar ungefär en månad i Atlanten; i denna situation landas den fångade hajen i allmänhet med fenorna vikta mot kroppen och bearbetningen av fisken sker på land och
- djupfryst fisk, då fisket i normala fall varar mer än tre månader och sker på EU-fartyg, inte enbart i Atlanten, utan också i Stilla havet och i Indiska oceanen, vilket kräver att fisken måste bearbetas ombord på fartyget.

### **Landning och saluföring**

I allmänhet landas kropparna och fenorna samtidigt i samma hamn. Kropparna och fenorna används dock för olika ändamål. Kropparna skickas främst till länder i Sydamerika (Brasilien, Peru och Colombia) och vissa europeiska länder (Portugal, Spanien, Italien, Grekland, Polen, Ukraina och Ryssland). Fenorna exporteras i allmänhet till asiatiska länder (Japan eller Kina) eller också till USA (framför allt till Kalifornien).

Hongkong är världens största marknad för hajfenor. Spanien, som är EU:s största exportör, står emellertid för endast tio procent av den totala globala försäljningen.

### **De mest fångade hajarterna**

De hajararter som EU-flottan fiskar mest är blåhaj (*Prionace glauca*) som står för cirka 80–90 procent av alla pelagiska hajar som fångas och mako (*Isurus oxyrinchus*), som står för cirka 10 procent av fångsterna (Iccat, SCRS 2008 129).

Enligt uppgifter från Iccat från 2010 fångas dessa arter mest av Spanien och Portugal enligt följande:

	<b>Blåhaj</b>		<b>Mako</b>	
	Nordatlanten	Sydatlanten	Nordatlanten	Sydatlanten
SPANIEN	26 094 t	13 953 t	2 091 t	1 192 t
PORTUGAL	8 261 t	6 338 t	1 432 t	336 t

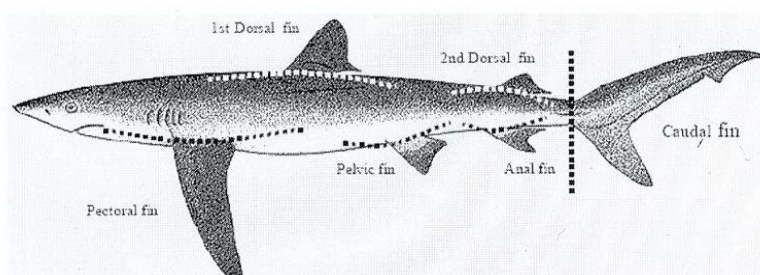
År 2010 fångade Spanien 43 000 ton och Portugal 16 367 ton.

### Utnyttjande av de fångade hajarna och förhållandet mellan kroppsvikt och fenor

Av skäl som vi redogjort för i inledningen till detta dokument måste alla fångade hajar utnyttjas maximalt.

Fartyg utnyttjar i allmänhet alla fenor av hajen, inklusive den undre stjärtfenan. Hur snittet görs varierar från fartyg till fartyg.

På bilden nedan avbildas samtliga fenor som saluförs på marknaden samt hur fenorna i allmänhet skärs av på EU:s fartyg som bedriver fiske med flytlinor.



Vad gäller kroppen utnyttjar alla EU:s fartyg som bedriver fiske med flytlinor hela den kropp som de fångar och är inte intresserade av hajfensfiske. Det kommersiella värdet av en hajkropp är mycket stort, och värdet har ökat under de senaste åren (2010–2011). Till exempel på de central- och sydamerikanska marknaderna uppgår värdet på en kropp till 1 600 euro/ton.

Om man vill beräkna förhållandet mellan kroppsvikt och fenor som ett sätt att kontrollera utnyttjandet av hajkropparna är det viktigt att komma ihåg att förhållandet mellan vikten på kroppen och vikten på fenorna varierar stort mellan olika hajar. Att använda förhållandet mellan fenvikten och kroppsvikten som ett allmänt utgångsvärde är därför inte att rekommendera (Mejuto & Garcia-Cortés, 2004; Santos e Garcia, 2005). (*Fortsättning följer i del 2*).